

Zondag 7 juli 2024

14^e zondag door het jaar

Lezingen: Marcus 6, 1-6 zondag 7 juli 2024

Overweging

Als je er te dicht op staat, zie je het niet.

Die alledaagse wijsheid lijkt mij ook van toepassing op het verhaal dat we vandaag overdenken.

Jezus trekt rond door het land, preekt, inspireert en komt dan aan in zijn vaderstad – Nazaret. Maar dat is geen succes. De mensen nemen aanstoot aan hem, staat er. Ze moeten niks van Jezus hebben.

Het lijkt alsof Jezus zelf daardoor aangeslagen is.

Hij zegt: een profeet wordt in zijn vaderstad niet geëerd – het klinkt wat cynisch. Hij kan er geen wonderen doen, staat er – nou eentje dan. Het is alsof hij blokkeert. Als een sporter die faalt voor eigen publiek, die de beslissende penalty mist.

Hij verbaast zich over hun ongeloof, is het laatste wat we horen.

Wat moet je daar nu van denken?

Je kunt dit verhaal lezen als een opmerkelijke anekdote uit de levensloop van Jezus. Overal heeft hij succes, maar uitgerekend in zijn eigen stad, onder zijn eigen mensen, niet.

Het is een verhaal dat andere evangelisten ook vertellen, dus het moet wel indruk hebben gemaakt. Maar is het zo vreemd? Een profeet wordt in zijn eigen stad niet geëerd, dat is al een bestaand spreekwoord als Jezus het enigszins bitter ook gebruikt.

Het is toch eigenlijk van alle tijden.

De wereldberoemde kunstenaar, de gevierde muzikant, die in zijn eigen land onbekend is. Of denk aan die dorpsgenoot, over wie iedereen zijn mening al klaar heeft – dat is er immers een van die en die – maar als zij of hij zich op een verrassende manier ontwikkelt, of succes heeft, dan kunnen we dat maar slecht plaatsen.

Als je er te dicht op zit, zie je het niet altijd scherp.

‘Jezus? Daar hebben wij nog mee geknikkerd, zeggen de mensen in Nazaret. We zijn met zijn broers naar school gegaan. Wat verbeeldt die Jezus zich wel niet?’

*Met zijn wonderen en zijn mooie verhalen in de synagogen.
Nou ik moet het hem hier nog zien doen.
Hij is toch gewoon maar de zoon van onze timmerman, die met mooie
Maria is getrouwd. Laat hij zich maar niks in zijn hoofd halen.'*

Op een psychologisch niveau kun je hun reactie begrijpen.
Het is het ressentiment van de gewone man. Het is de reactie op
iedereen die zijn hoofd iets te ver boven het maaiveld uitsteekt.
Maar er zitten meer aspecten aan deze korte geschiedenis.

In het evangelie maakt deze gebeurtenis deel uit van een serie
ontmoetingen van Jezus met mensen, hij doet wonderen en het gaat
altijd over geloof en ongeloof.
Zo heeft de evangelist deze verhalen gerubriceerd. Inderdaad zijn dat
twee kernwoorden die steeds weer vallen, geloof en ongeloof.
Je kunt zeggen, die medebewoners van dat provinciestadje, die zo
neerbuigend over Jezus spreken, die vertegenwoordigen het ongeloof.
Er staat immers ook, dat Jezus zich over hun ongeloof verbaast.
Maar wat is dat dan, hun ongeloof?

Misschien is het wel precies dat, dat ze er te dicht op staan.
Als je er te dicht op staat, zie je het wonder niet meer, zie je alles
alleen maar als een verlengde van je eigen perspectief.
Als je er te dicht op zit, is er niet de ruimte om het bijzondere te
erkennen.
Als je er te dicht op staat, als het te dicht bij je dagelijkse waarneming
en leefwereld blijft, krijgt het andere geen kans, het nieuwe, het niet-
identieke, terwijl juist daarin het geloof ontwaakt.
Niet in meer van hetzelfde, maar in een openheid voor het andere.
En als je het zo zegt, dan komt dit verhaal opeens verontrustend dicht
bij ons zelf.

Het is van een bijzondere betekenis dat Jezus hier geen wonderen kan
doen.
Hoe zo niet, een beetje Zoon van God kan toch alles?
Nou nee dus, dat blijkt ingewikkelder te zijn. En dat is meer dan
psychologie.

Jezus kan geen wonderen doen, als er geen weerklank is, als er geen ruimte is, geen afstand, waarin het wonder kan gedijen.

Wonderen zijn in het evangelie geen eenzijdige staaltjes bovennatuurlijk worstelen.

Een wonder (toen én nu) is als er iets gaat gebeuren tussen mensen, tussen Jezus en de mens die op hem afkomt, die hem vraagt, smeekt, nodigt, roept.

Waar dat niet is, kan niets gebeuren.

Niets nieuws, en dus niets bevrijdends.

Waar de mensen gesloten blijven, opgesloten in hun eigen gelijk – wij weten toch wel beter wie Jezus is, wij hebben nog met hem geknikkerd – als je niet meer ziet dan je eigen beperkte perspectief, als je er, nogmaals, te dicht op zit, dan zie je er aan voorbij, en dan kan het wonder, het nieuwe, niet gebeuren.

Als je wereldbeeld gesloten is, als je niet meer ziet, wilt zien, kunt zien, dan de bevestiging van je eigen gelijk, dan gebeurt er uiteindelijk niets meer, dan is er geen geloof, geen opening, geen wonder.

Is het een wonder dat in het evangelie het vaak de zogenaamde buitenstaanders zijn, die het beter zien?

De Romeinse hoofdman, de Samaritaanse vrouw, de hoeren en tollenaars, altijd de buitenstaanders of gemarginaliseerden in de samenleving,

De mensen aan de buitenkant hebben vaak meer en beter oog voor wie Jezus is en voor het nieuwe en bevrijdende van zijn boodschap, dan zijn eigen vrienden. Dat is meer dan anekdotiek, dat zegt iets over het eigen karakter van wat geloven is.

Die wisselwerking, tussen het ongeloof van de stadsbewoners en Jezus' onvermogen om daar iets goeds voort te brengen, is daarom veel betekend:

Als wij er niet in geloven, kan Jezus niks beginnen.

Als wij ons neerleggen bij het bestaande, zal er nooit wat veranderen.

Als wij denken dat de waarheid niet groter is dan onze versie daarvan, zal ons perspectief nooit verbreden.

Geloven betekent, dat je wonderen verwacht.

En alleen waar wonderen worden verwacht, daar kunnen ze gebeuren.

Er is een beroemd schilderij van William Holman Hunt in de Sint Paul's Cathedral in Londen . Het heet 'The Light of the World'.
Op dit 19^e eeuwse schilderij zie je hoe Jezus met een lantaarntje aanklopt op een deur.

En dat is de deur naar ons hart, legde de schilder uit.

Maar het bijzondere is dat de deur geen klink heeft.

De deur van ons hart kan alleen van binnenuit worden geopend.

Er is bij God geen sprake van geforceerde toegang.

De beslissing om Hem toe te laten is aan jezelf.

Het kan altijd anders, met deze wereld, maar ook in jouw leven.

Wonderen bestaan en gebeuren, maar alleen als jij je daar voor open stelt.

Amen.

Frans-Willem van de Sande
geïnspireerd door Bert Altena